

Łukasz Migniewicz

Temat: Mały, czyli Wielki! Bolko II.

Kilka słów na początek.

Scenariusz jest przeznaczony do realizacji w klasie piątej szkoły podstawowej. Przedstawiane zagadnienia oraz tematyka umożliwiają wykorzystanie go na zajęciach interdyscyplinarnych z zakresu historii, kultury, języka ojczystego oraz nauk plastycznych.

Scenariusz składa się z dwóch części – właściwej, czyli treści scenariusza, oraz materiałów źródłowych.

Cele operacyjne

Uczeń:

- zna okoliczności rozbicia dzielnicowego oraz próby zjednoczenia państwa polskiego, szczególnie te z XIV w.;
- wykorzystuje różnorodne źródła informacji: ilustracje, tablice genealogiczne, źródła kartograficzne, i potrafi wskazać powiązania pomiędzy nimi;
- zna postaci: Bolesława Krzywoustego, Władysława Łokietka, Bolka II, Jana Luksemburskiego, Karola IV;
- charakteryzuje sytuację Śląska oraz Polski i Czech w XIV w.;
- wykorzystuje materiały źródłowe do tworzenia narracji historycznej;
- wykorzystuje nabytą wiedzę do tworzenia nowej informacji.

Nawiązania do podstawy programowej:

Cele kształcenia: I.1, I.4, II.1, II.3, II.4, II.5, III.2, III.3, III.4

Treści nauczania: VI.1, VI.2, VI.5

Czas trwania: 2x45 minut

Metody nauczania

- rozmowa nauczająca
- dyskusja
- praca w grupach; praca samodzielna
- burza mózgów
- analiza materiałów źródłowych, tekstów oraz ilustracji
- *long table*

Środki dydaktyczne

- materiały źródłowe
- tablica/flipcharty, pisak/kreda
- duże arkusze papieru/brystole
- karteczki samoprzylepne
-

Przebieg zajęć

Wprowadzenie

1. Na rzutniku/tablicy multimedialnej wyświetl uczniom mapę przedstawiającą pierwsze lata rozbicia dzielnicowego, a następnie mapę ziem polskich w końcu XIII w. Rozdaj im karteczki samoprzylepne, a następnie poproś o zapisanie na nich różnic widocznych na mapach. Najczęściej wskazywaną będzie prawdopodobnie ilość księstw, zwłaszcza na Śląsku, znacznie większa w XIV w. Wspólnie zastanówcie się nad przyczyną tak licznego podziału ziem śląskich. Wnioski ze wspólnej dyskusji zapiszcie na tablicy/flipcharcie.

Poinformuj uczniów, że przedmiotem analizy będzie historia niewielkiego księstwa piastowskiego na Śląsku, księstwa świdnickiego (później świdnicko-jaworskiego), którego władca Bolko II Mały odegrał poważną rolę w trakcie burzliwego okresu jednoczenia Polski po rozbiciu dzielnicowym. W trakcie zajęć uczniowie będą pracować samodzielnie lub w grupach. Istotna będzie swoboda wyrażania myśli i umiejętności sprawnego tworzenia argumentów oraz ich obrona.

Rozdaj uczniom zestaw tekstów źródłowych. W scenariuszu zaproponowałem jedną z możliwości ich wykorzystania. Są one jednak tak skonstruowane, że możesz je modyfikować.

Rozwinięcie

1. Wykorzystaj wyniki pracy samodzielnej i dyskusji z początku lekcji i wyświetl uczniom mapę przedstawiającą Śląsk w połowie XIV w. Wspólnie zastanówcie się na legendą mapy i poproś uczniów o wskazanie, które z księstw śląskich pozostało niezależne od monarchii czeskiej. Uczniowie powinni wskazać Księstwo jaworsko-świdnickie. Przedstaw uczniom władcę tego księstwa – Bolka II Małego oraz w krótkim wykładzie postaraj się omówić najważniejsze aspekty jego polityki niezależności od Czech, które były seniorem dla niemal wszystkich księstw czeskich.

2. Podziel uczniów na 4 grupy. Rozdaj im materiały przygotowane dla każdej z grup. Uczniowie będą mieli za zadanie przygotować mapy myśli / mapy mentalne do wspólnego dla wszystkich zespołów hasła – Bolko II. Czas pracy ok. 20–25 minut.

Grupa 1. Pytanie pomocnicze do materiałów źródłowych i mapy mentalnej:

Niezależny książę – na podstawie materiałów wskażcie, co świadczy o tym, że Bolko II był niezależnym władcą.

Grupa 2. Pytanie pomocnicze do materiałów źródłowych i mapy mentalnej:

Genialny dyplomata – Bolko II za wszelką cenę próbował zachować niezależność od królów czeskich. Na podstawie materiałów źródłowych wskażcie, dlaczego nazywano go genialnym dyplomata,

Grupa 3. Pytanie pomocnicze do materiałów źródłowych i mapy mentalnej:

Wielki Książę (mimo niskiego wzrostu ☺) – przeanalizujcie nagrobek księcia i wskażcie, co świadczy o potędze księcia.

Grupa 4. Pytanie pomocnicze do materiałów źródłowych i mapy mentalnej:

Wielki budowniczy – przeczytajcie źródła i na mapie mentalnej przedstawcie zasługi księcia w rozwoju swojego państwa i napiszcie, dlaczego potrzebował aż tylu sprawnych zamków.

Uczniowie podczas pracy w grupach korzystają z materiałów źródłowych. Mogą także posiłkować się innymi pomocami, np. Internetem, podręcznikiem. W tym czasie zachowaj rolę obserwatora, który w razie pomocy wyjaśni uczniom niezrozumiałe kwestie.

Po zakończeniu pracy w grupach rozpocznij podsumowanie w formie minipanelu dyskusyjnego, zgodnie z zasadą *long table*, czyli przy stole siedzi przedstawiciel każdej z grup i dyskutuje na zadany temat (ćwiczenia 1 i 2 wraz z punktami). Pozostałe osoby są widownią. Rolę moderatora pełnisz Ty. Podczas trwającej dyskusji w każdej chwili każdy z uczestników, który uważa, że wyczerpał temat, może odejść od stołu i zwolnić miejsce dla kolejnego dyskutanta z widowni. Zasada działa także w drugą stronę. Obserwatorzy również mogą poprosić o miejsce przy stole i zastąpić osobę biorącą udział w debacie. Ważne jest to, żeby w trakcie wymiany zdań i opinii, głos zabrała jak największa liczba uczniów. Dzięki zastosowaniu

tej zasady możliwa jest żywa, dynamiczna wymiana zdań. Na zakończenie dyskusji jej uczestnicy zapisują na flipczarcie rezultaty i wnioski pod hasłem: **Mały, czyli Wielki! Bolko II** i hasłami grup 1–4.

Podsumowanie

W trakcie zajęć stworzyłeś wraz z uczniami mały katalog zasług Bolka II dla historii Polski oraz zarys sylwetki dobrego władcy. Podsumowując, zbierz wraz z uczniami wszystkie wypracowane materiały i stwórzcie wspólnie dużą mapę mentalną, której centralnym hasłem będzie Bolko II Mały. Materiał będzie pomocą przy zadaniu domowym.

Praca domowa

Stwórz nowy herb Bolka II nawiązujący do jego historii i osiągnięć. Można go naszkicować, namalować, opisać. Forma dowolna 😊